

*Дмитро Олександрович МИРОНЕНКО,
завідувач відділу бібліографічної
та довідково-інформаційної роботи
ДНАББ імені В. Г. Заболотного (Київ).*

**РОЗДІЛ «ВИДАТНІ ОСОБИСТОСТІ»
НА ВЕБ-САЙТІ ДЕРЖАВНОЇ
АРХІТЕКТУРНО-БУДІВЕЛЬНОЇ
БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ В. Г. ЗАБОЛОТНОГО
ЯК ДЖЕРЕЛО БІОГРАФІЧНОХ ЗНАНЬ
ПРО АРХІТЕКТОРІВ,
ІНЖЕНЕРІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ,
МИТЦІВ**

Проаналізовано роботу працівників Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного щодо ведення розділу «Видатні особистості» на сайті бібліотеки.

Ключові слова: національна біографіка, біографічні дослідження, електронний ресурс, біографічні довідки, сайт

Contains the analyze of the work of scientific employees of Zabolotnyu State Architectural and Construction Scientific Library as managers of the section «Видатні особистості» on the librarian website.

Keywords: national biography, biographical research, electronic resources, biographical information, website

Проанализировано работу работников Государственной научной архитектурно-строительной библиотеки имени В. И. Заболотного по ведению раздела «Видатні особистості» на сайте библиотеки.

Ключевые слова: национальная биографика, биографические исследования, электронный ресурс, биографические справки, сайт

Важливим і невід'ємним складником діяльності Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного (далі — ДНАББ ім. В. Г. Заболотного) є пошукова робота щодо створення галузевих біографічних ресурсів. Збереження пам'яті про ви-

датних архітекторів минулого та сучасності, на нашу думку, є одним із ключових аспектів діяльності головної галузевої бібліотеки.

Увагу ДНАББ ім. В. Г. Заболотного до розвитку національної біографістики засвідчує ініційований тут бібліотечний клуб «Національні святині». Мета його створення — активізація уваги громадськості, науковців, галузевих фахівців, студентів до життя та діяльності визначних архітекторів, інженерів-будівельників, художників, скульпторів, краєзнавців.

Засоби інформаційно-комунікативних технологій на нинішньому етапі розвитку бібліотек розширюють канали комунікації з їхніми користувачами. Окрім традиційних (але не менш вартісних) засобів акумулювання та фіксування біографічних відомостей про спеціалістів архітектури, будівництва, житлово-комунального господарства та мистецтва, укладання бібліографічних і біобібліографічних покажчиків, ДНАББ ім. В. Г. Заболотного приділяє увагу створенню відкритого електронного ресурсу на сайті бібліотеки.

З метою акумулювання та поширення біографічної інформації про непересічних особистостей із тематики бібліотечного фонду ДНАББ ім. В. Г. Заболотного у серпні 2011 р. на сайті www.dnabb.org створено спеціальний розділ «Видатні особистості». Інформаційна частина ведення розділу, відповідно до «Інструкції з ведення веб-сайту Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного», покладена на працівників відділу бібліографічної та довідково-інформаційної роботи (складання довідки, підготовка необхідних для сканування ілюстрацій, підбір підписів до ілюстрацій у «Фотогалереї», складання макету).

Розділ «Видатні особистості» складається з біографічних довідок окремих особистостей, розташованих в алфавітному порядку прізвищ особистостей. Для більшої повноти розкриття біографічної інформації електронні сторінки доповнюються «Фотогалереєю». У розділ по мірі формування додаються підготовлені біографічні довідки (портрет, текст).

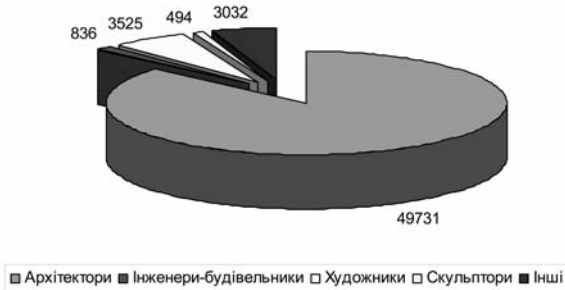
Станом на 1 червня 2015 р. на сайті розміщено 65 біографічних довідок. Умовно біографічну довідкову інформацію поділимо на такі групи: архітектори — 52 довідки, інженери-будівельники — 4 довідки, художники — 5 довідок, скульптори — 1 довідка, інші — 3 довідки.

Інтерес до вивчення особистостей можна прослідкувати за допомогою кількісних характеристик — кількості звернень до відповідних сторінок.

Загальна кількість переглядів сторінок розділу — 57 618. Серед них до сторінок із біографією архітекторів зверталися 49 731 раз,

інженерів-будівельників — 836 разів, художників — 3 525 разів, скульпторів — 494 рази, інших — 3 032.

Кількість переглядів сторінок розділу «Видатні особистості»

Середня кількість переглядів на одну сторінку — близько 1 108 разів. Лідерами за кількістю переглядів (станом на 28 травня 2015 р.) є архітектори Й. Ю. Каракіс — 7 362, В. В. Городецький — 4 017, В. Г. Кричевський — 3 001, А. І. Меленський — 2 780, В. І. Гопкало — 2 048, В. Г. Заболотний — 1 896, О. О. Тацій — 1 782, О. М. Бекетов — 1 725, художник М. К. Пимоненко — 1 773, перший директор бібліотеки М. І. Вязьмітіна — 1 468.

Відповідно до результатів аналізу відвідувань сторінок розділу «Видатні особистості» зазначаємо стійкий інтерес користувачів сайту до галузевої біографічної інформації.

Це визначає необхідність продовження роботи щодо наповнення галузевого біографічного електронного ресурсу ДНАББ ім. В. Г. Заболотного.

Біографічні довідки про архітекторів, фахівців галузі та митців, на глибоке переконання працівників ДНАББ ім. В. Г. Заболотного, є важливим складником національної бази біографістики. Тому проведення біографічних досліджень є одним із пріоритетних завдань бібліотеки.

Біографічні довідки готуються на матеріалах бібліотечного фонду ДНАББ ім. В. Г. Заболотного. Цінним джерелом є галузевий ресурс періодичних видань першої половини ХХ ст., а також матеріали, передані до ДНАББ ім. В. Г. Заболотного з методичного фонду Науково-дослідного інституту теорії та історії архітектури і містобудування (далі — НДІТІАМ), зокрема особові листки членів Співки архітекторів УРСР, а також графічні матеріали.

Укладання біографічних матеріалів про відомих зодчих базується на дослідженні документальних джерел інформації. «Документальними джерелами інформації» дослідники О. В. Матвієнко та

М. Н. Цивін вважають «сукупність творів наукової, виробничої, навчальної, довідкової та науково-популярної літератури, призначені як для суцільного читання, так і для вибіркового аналізу з метою пошуку необхідних даних» [1]. У процесі дослідження вивчаються як первинні, так і вторинні документи.

В аспекті біографічних досліджень пропонуємо умовно виділити такі види документальних джерел:

- біографічні видання — видання, що містять біографічну інформацію про одного чи низку архітекторів (біографічні, довідкові видання);
- видання, що виходили до ювілеїв освітніх чи громадських установ (історичні нариси про галузеві інститути, академії чи спілки архітекторів, які містять біографічні відомості про особистостей зазначених інституцій);
- іконографічні видання (альбоми, збірки репродукцій тощо);
- мемуаристика;
- біобібліографічні покажчики;
- праці досліджуваних особистостей.

Щодо вивчення періодичних джерел цікавою є стаття М. І. Гончаренко «Біографічні матеріали на сторінках журналу “Архітектура Радянської України”». Спроба класифікації». Журнал «Архітектура Радянської України» створений при Академії архітектури України. Він виходив щомісяця протягом 1938 – червня 1941 рр. і містив актуальні статті з питань розвитку містобудування, планування та забудови міст, теорії та історії архітектури, архітектурної критики, будівництва, скульптури, біографічні матеріали. М. І. Гончаренко класифікує біографічні матеріали, що публікувалися в журналі, таким чином: безпосередньо біографічні тексти, історичні і критичні нариси, хроніка, іконографія [2]. Власне, біографічні матеріали будь-якого з галузевих журналів, серед яких «Архітектура і будівництво», «Будівництво і архітектура», «Строительство и архитектура», «Архітектура України», «Архитектура СССР» та ін., можна класифікувати наступним чином. Першою групою є біографічні нариси, некрологи, матеріали до ювілейних дат тощо. Друга група об’єднує історичні та критичні нариси, об’єктом яких виступають архітектурні, містобудівні чи будівельні об’єкти, архітектурні конкурси. Третя група — матеріали, що містять стислий виклад найважливіших архітектурних подій. У них зосереджено фактологічний матеріал — датування подій, атрибуція споруд тощо. Остання група матеріалів — іконографічний матеріал, що об’єднує портрети, світліни споруд, малюнки архітекторів тощо.

Одним із найбільш важливих джерел дослідження життя та діяльності українських зодчих у ДНАББ ім. В. Г. Заболотного є особові листки архітекторів — членів Спілки архітекторів Української РСР, передані до фонду рідкісних видань і краєзнавства ДНАББ ім. В. Г. Заболотного. Інформація у цих джерелах завершується другою половиною 1960-х рр. Особові листки містять відомості про дату та місце народження особистостей, відомості про батьків (факультативно), інформацію про освіту, основні проекти та споруди, конкурсні проекти, перелік наукових праць, місце проживання, відомості про родину, регалії та державні нагороди, відомості про громадську діяльність, автобіографію (факультативно).

Серед проблем, із якими доводиться стикатися дослідникам, можна визначити такі: визначення дати народження (пов'язано з переходом на новий стиль літочислення); зміна назви географічних об'єктів, окремих вулиць; зміна нумерації будинків на вулицях; зміна функціонального призначення споруд; реконструкція споруд; знесення споруд; зміни назв організацій, в яких працювали архітектори; ідеологічні нашарування на біографічні відомості; недостатність джерельної бази (особливо кінець ХХ ст.); невідповідність фактичного матеріалу в різних документальних джерелах.

У деяких сучасних джерелах спостерігаємо нівелювання авторами старого чи нового стилю народження архітектора, що спричиняє недостовірність інформації.

Досліджуючи документи імперського або радянського часу дослідники зустрічають старі географічні назви.

Внаслідок історичних подій різного характеру споруди часто змінюють первинне функціональне призначення. Деякі з них, як, наприклад, будівля Трапезної церкви Києво-Печерської лаври (архітектор В. М. Ніколаєв), виконує первинне призначення. Але є категорія споруд, що виконують відмінні від первинних функції (наприклад, ансамбль споруд банків архітектора О. М. Бекетова на сучасній площі Конституції в м. Харкові).

Висвітлення історичної інформації, зокрема біографічної, часто подавалося у відповідності до тих чи інших політичних реалій. Важливо об'єктивно подати віхи життя визначних українців.

Як зазначає дослідник В. І. Онопрієнко, «одне з головних завдань біографії вченого — розкрити його справжній внесок у науку. По-перше, слід показати значення досягнень ученого для того періоду, у якому він працював. По-друге, важливо простежити долю його наукового доробку у дальшій історії науки, оцінити перспективність ідей, розробок, технічних рішень» [3]. Аналогічно і під час дослідження біографій архітекторів визначити значення зведених ними

споруд для регіону, визначити які з них збереглися до нашого часу в первинному вигляді, які зазнали реконструкцій, а які були зруйновані.

Цікаву думку щодо ролі мемуаристики під час досліджень життя та діяльності видатних діячів зустрічаємо у статті В. В. Чепелика «Спогади про С. А. Таранушенка». У ній він згадує обставини, які спонукали його до написання статті. Коли автор дізнався, що станом на початок 1981 р. майже не було спогадів про видатного українського мистецтвознавця С. А. Таранушенка, його зацікавила причина такої обставини. На запитання В. В. Чепелика відповів мистецтвознавець Г. Н. Логвин: «Г. Логвин сказав, що всілякі мемуари є лише збірником брехні і самореклами». Далі В. В. Чепелик висловлює власну думку про роль спогадів (мемуарів) під час вивчення біографії: «Певною мірою я з ним погодився, проте вважаю, що навіть у цьому випадку все ж дещо з правди трапляється. А без них і ці крихти правди зникають. Безумовно, спогади — річ, наповнена суб'єктивністю, навіть тоді, коли автор прагне бути цілком об'єктивним. У спогадах майже завжди особистість того, хто пише, виявляється настільки сильно, що образ того, про кого йде мова, часто дістає спотворення і не завжди на ліпше. Це насторожує, іноді викликає заперечення. Незважаючи на таке, спогади постійно приваблюють читачів, які хочуть дістати хоча б блідий відбиток того світла, яке випромінювала видатна людина» [4]. Отже, фактичний матеріал, зазначений у спогадах, необхідно перевіряти й співставляти з іншими документальними джерелами, всебічно аналізувати його.

Необхідно констатувати, що під час укладання біографічних довідок до розділу «Видатні особистості» працівники ДНАББ ім. В. Г. Заболотного стикаються з низкою проблем, які необхідно вирішити. Через брак документальних відомостей певні періоди життя та діяльності архітекторів, інженерів-будівельників, митців залишаються недослідженими. Незважаючи на це, зібрані матеріали є підґрунтям для подальших наукових студій істориків архітектури.

Окрім ведення рубрики «Видатні особистості» ДНАББ ім. В. Г. Заболотного здійснює інші заходи щодо популяризації галузевої біографічної інформації, серед яких:

- діяльність бібліотечного клубу «Національні святині»;
- систематична публікація статей у галузевій періодиці;
- підготовка та видання біобібліографічних покажчиків;
- проведення щорічних Заболотнівських читань, засідання яких, переважно, присвячені ювілеям відомих українських зодчих.

Варто відзначити непересічну роль бібліотек у розвитку націо-

нальної біографістики. Формування біографічних матеріалів і створення вільного доступу до електронних ресурсів є перспективним напрямком для розвитку біографістики на базі бібліотек.

1. *Матвієнко О. В.* Інформаційний менеджмент : опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посіб. [Електронний ресурс] / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. – Режим доступу : www.documentoved.at.ua. – Назва з екрана.
2. *Гончаренко М. І.* Біографічні матеріали на сторінках журналу «Архітектура Радянської України». Спроба класифікації [Текст] / М. І. Гончаренко // Рукописна та книжкова спадщина України. – 1998. – Вип. 4. – С. 188–192.
3. *Онопрієнко В. І.* Біографії вчених: специфіка, завдання, досвід [Текст] / В. І. Онопрієнко // Укр. біографістика : зб. наук. пр. – Київ, 1999. – С. 49.
4. *Чепелик В. В.* Спогади про С. А. Таранушенка [Текст] / В. В. Чепелик // Там само. – С. 240–241.

REFERENCES

1. Matviienko, O. V. & Tsyvin, M. N. *Informatsiinyi menedzhment : oporni konspekt leksii u skhemakh i tablytsiakh* [Information management : supporting lecture notes in charts and tables]. Retrieved from: www.documentoved.at.ua [in Ukrainian].
2. Honcharenko, M. I. (1998). *Biohrafichni materialy na storinkakh zhurnalu «Arkhitektura Radianskoi Ukrainy». Sproba klasyfikatsii* [Biographical material in the magazine «Architecture of the Soviet Ukraine». Try of classification]. In *Rukopysna ta knyzhkova spadshchyna Ukrainy* [Manuscripts and book heritage Ukraine]. (Vol. 4, pp. 188–192). [in Ukrainian].
3. Onopriienko, V. I. (1999). *Biohrafii vchenykh: spetsyfika, zavdannia, dosvid* [Biographies of scientists: specific, tasks, experience]. In *Ukrainska biohrafistyka* [Ukrainian biographical]. (Vol. 2, p. 49). Kyiv. [in Ukrainian].
4. Chepelyk, V. V. (1999). *Spohady pro S. A. Taranushenka* [Memories about S. A. Taranushenko]. In *Ukrainska biohrafistyka* [Ukrainian biographical]. (Vol. 2, pp. 240–241). Kyiv. [in Ukrainian].

Розділ «Видатні особистості» на веб-сайті Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного як джерело біографічних знань про архітекторів, інженерів-будівельників, митців.

Мироненко Д. О., завідувач відділу бібліографічної та довідково-інформаційної роботи ДНАББ ім. В. Г. Заболотного.

Українська біографістика = Biographistica ukrainica. – Київ, 2016. – Вип. 13. – С. 277–285.

Проаналізовано роботу працівників Державної наукової архітектурно-будівельної бібліотеки імені В. Г. Заболотного щодо ведення розділу «Видатні особистості» на сайті бібліотеки. Окреслено особливості укладання біографічних довідок про архітекторів, інженерів-будівельників, митців: розглянуто джерельну базу (біографічні видання; видання, що виходили до ювілеїв і пам'ятних дат; іконографічні видання; мемуаристика; біобібліографічні видання; праці досліджуваних особистостей), визначено проблеми, з якими може стикнутися дослідник під час вивчення їх життя та діяльності. Наведено статистичну інформацію про виконані біографічні довідки розділу.

Ключові слова: національна біографіка, біографічні дослідження, електронний ресурс, біографічні довідки, сайт.

The section «personalities» on the web site State scientific architecture and construction library named after V. G. Zabolotny as a source of biographical knowledge about architects, engineers, builders, artists.

Mironenko D. A., Head of the Department of bibliographic and reference works SSACL named after V. G. Zabolotny.

Ukrainian biographical = Biographistica ukrainica. – Kyiv, 2016. – Vol. 13. – P. 277–285.

Analyzed the work of employees of the Zabolotnom State Architectural and Construction scientific library of the section of «Outstanding personality» at the library. Outlined the peculiarities of the conclusion of biographical information on architects, engineers, artists, considered the source base (biographical publication, the edition that went to the memorable dates and anniversaries, iconographic publications, memoirs, bibliography publications), identified problems which may face a researcher in the study of their life and work. Included the statistical information about biographical information in section of website.

Keywords: national biography, biographical research, electronic resources, biographical information, website.

Раздел «Видатні особистості» на веб-сайте Государственной научной архитектурно-строительной библиотеки имени В. Г. Заболотного как источник биографических знаний об архитекторах-строителях, художниках.

Мироненко Д. А., заведующий отделом библиографической и справочно-информационной работы ГНАСБ им. В. Г. Заболотного.

Украинская биографистика = Biographistica ukrainica. – Киев, 2016. – Вып. 13. – С. 277–285.

Проанализировано работу работников Государственной научной архитектурно-строительной библиотеки имени В. И. Заболотного по ведению раздела «Видатні особистості» на сайте библиотеки. Обозначено особенности составления биографических справок про архитекторов, инженеров-строителей, деятелей искусства: рассмотрено базу источников (биографические издания; издания, посвященные юбилеям и памятным датам; иконографические издания; мемуаристика; биобиблиографические издания; труды персоналий), обозначено проблемы, с которыми может столкнуться исследователь во время изучения их жизни и деятельности. Приведено статистическую информацию о выполненных биографических справках раздела.

Ключевые слова: национальная биографика, биографические исследования, электронный ресурс, биографические справки, сайт.